

บทที่ 4

วิสัยทัศน์การทำวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ในบทนี้จะนำเสนอวิสัยทัศน์การทำวิจัยปฏิบัติการและการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งรายละเอียดได้จากการศึกษาจากสื่อวีดิโอจำนวน 8 เรื่อง จากรายการอบรมทางไกล ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้เชี่ยวชาญจากการวิเคราะห์สื่อวีดิทัศน์จำนวน 8 เรื่อง

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน
3. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปรายกลุ่มประสบการณ์และรายวิชา
คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพและคอมพิวเตอร์
5. การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่
6. การวิจัยในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้
7. การพัฒนาโรงเรียนสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ
8. การนำผลงานการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพ

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

ตอนที่ 1 ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้เชี่ยวชาญจากการวิเคราะห์สื่อวีดิทัศน์จำนวน 8 เรื่อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาวิดิทัศน์การอบรมทางไกลทั้งหมด 8 เรื่องของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาครูและรูปแบบวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งได้พูดโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและครูที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ ซึ่งได้เผยแพร่และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป และผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษาวิดิทัศน์จะได้ข้อมูลที่แตกต่างและไม่ปรากฏในเอกสาร ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปสาระสำคัญจากวีดิทัศน์ 8 เรื่องของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

ชื่อเรื่อง	วิธีดำเนินการ	รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	ปัจจัยสนับสนุน	ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	<p>ตัวแปรที่ศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ครอบครัวยุทธศาสตร์ บุคคลแวดล้อม วิธีการศึกษา - ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ เช่น ศึกษาลงงานนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ สังคมมิติ จากการจัดกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การรู้จักเด็ก - แบบร่วมมือกัน - ทำเป็นทีมทั้งโรงเรียน 	<p>การบริหารจัดการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนเริ่มต้นตั้งแต่เปิดเทอม - ให้ครูรู้จักเด็ก - เปิดเทอม 1-2 สัปดาห์ จัดประชุมให้ครูประจำชั้นพบผู้ปกครอง - จบเทอม ให้ครูส่งข้อมูลให้กับครูชั้นต่อไปและให้ครูใหม่พบกับครูเก่าที่สอนแต่ละชั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้สามารถพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม - ทำให้รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของเด็กและเสริมจุดเด่นได้ รู้ความต้องการที่แท้จริงและรู้ปัญหาและแนวทางในการช่วยเหลือและพัฒนาเด็ก - สามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของเด็กได้
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน	<p>วิธีสำรวจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาความต้องการของท้องถิ่น - ศึกษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน - สร้างนวัตกรรม - จัดทำหลักสูตรทดลอง - นำหลักสูตรทดลองใช้ประเมิน - ประเมินผลการใช้หลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างนวัตกรรม - ร่วมมือกันระหว่างครู ชุมชน ผู้บริหาร 	<p>ทีมการวิจัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้เด็กได้เข้าไปในท้องถิ่น เข้าใจสภาพท้องถิ่น และได้เรียนรู้จากของจริงใกล้ตัว

ชื่อเรื่อง	วิธีดำเนินการ	รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	ปัจจัยสนับสนุน	ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
3. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวแปรที่ศึกษา - ความถนัด และความชอบของผู้เรียน - วิธีการ - ประเมินความดี ความงาม ความรู้สึกของเด็ก - หาแนวทางปฏิบัติ - ปฏิบัติจริง - สร้างทางเลือก - ร่วมกันสร้างความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล - ร่วมมือกันระหว่างครูกับนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งเรียนรู้ต่างๆ - มีกระบวนการเรียนรู้ร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆตามที่ต้องการ - ครูจัดการเรียนรู้ได้หลายแบบ - ผู้สอนสามารถปรับการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม
4. เทคนิควิธีจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป แนวกลุ่มประสบการณ์และรายวิชา	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาเอกสาร - วิเคราะห์หลักสูตรเป็นรายวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์เอกสาร - มีความต่อเนื่อง 		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน
5. การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ Port folio - ครูต้องบันทึกพัฒนาการของเด็กทุกขั้นตอน และออกแบบการเรียนการสอนแล้วเผยแพร่ - วิธีการประเมินผล - ขณะทำงาน ครูใช้การสังเกต ซักถาม และบันทึก - ได้ผลงาน ตรวจสอบจากผลงาน - ใช้แบบทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักผู้เรียน - สร้างและพัฒนานวัตกรรม - ร่วมมือกับผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนต้องให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการดูแลเด็กด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสามารถวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงและตลอดเวลา

ชื่อเรื่อง	วิธีดำเนินการ	รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	ปัจจัยสนับสนุน	ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
<p>6. การวิจัยในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทำเป็นวิจัยเล็กๆ - ทำวิจัยร่วมกับชุมชน - ลักษณะการวิจัยที่ครูต้องตอบคำถามว่าวิจัยอะไรทำไมถึงทำวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีศึกษาอย่างไร เก็บข้อมูลอย่างไร วิเคราะห์และรายงานผลอย่างไร - ขั้นตอนการทำวิจัยโดยศึกษานิเทศก์สปอ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งปัญหา 2. ศึกษาเอกสาร 3. ทำขั้นบันไดขั้นตอนการพัฒนา 4. เขียนแผนการสอน 5. ทดลองใช้ 6. รายงานผล 	<ul style="list-style-type: none"> - วิจัยเล็ก ๆ - ทำต่อเนื่อง - สร้างและพัฒนา - นวัตกรรม - ร่วมมือระหว่างชุมชน - ความต่อเนื่อง - ร่วมมือกับบุคคลภายนอก - ร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ความร่วมมือของชุมชน - ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนครู ผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้จากการทำงานวิจัยปฏิบัติการและศึกษา - นิเทศก์ - จัดสรรงบประมาณ - จัดชุดฝึกอบรมและจัดการฝึกอบรม - ส่งศึกษานิเทศก์ติดตามกำกับ - ประสานหน่วยงานนอกมาช่วย เช่น โครงการรุ่งอรุณ 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นเครื่องมือช่วยครูให้รู้จักเด็กและรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน - ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ - ทำให้ทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน
<p>7. การพัฒนาโรงเรียนสู่การเรียนรู้ทั้งระบบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครู ผู้บริหาร ชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียนต้องร่วมมือกัน มีเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมมือกันระหว่างครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารจัดการ - การจัดการเรียนการสอน - การส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด - เป็นการปรับกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ชื่อเรื่อง	วิธีดำเนินการ	รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	ปัจจัยสนับสนุน	ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
			<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมของชุมชน - มีงบประมาณให้ครู - มีการจัดการอบรมให้ครู - มีหน่วยงานจากภายนอกมาช่วยเหลือ 	
<p>8. การนำผลงานการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพ</p>	<p>1. เสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น แผนการสอน สื่อการสอน รายงานการนำแผนการสอนและสื่อการสอนไปใช้</p> <p>2. เสนอผลงานและรายงานการวิจัยอาจทำเป็นเรื่องเล็กๆ ตามความถนัดหรือเป็นหลายๆ ชิ้นงาน หรือรายงานผลเกี่ยวกับการพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้นักเรียนได้</p> <p>3. ตัวครู ผู้บริหาร องค์กร ที่ได้รับการประเมินและมอบรางวัลแก่ครู เช่น ครูที่มีผลงานจนได้รับการยอมรับ ครูดีเด่น ครูแห่งชาติ โดยการแจ้งให้คณะกรรมการไปประเมินผล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักผู้เรียน - สร้างและพัฒนานวัตกรรม - วิจัยเล็กๆ หลายชิ้น - ต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายจากระดับสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ - ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร ทำแผนการสอนให้ชัดเจน วิเคราะห์ผู้เรียนได้ - ปรับตำแหน่ง เงินเดือน

สรุปได้ว่า จากการศึกษาวิดิทัศน์เพื่อเป็นกรอบการศึกษาภาคสนามและกรอบการสร้างรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการที่เป็นกระบวนการ เช่น การรู้จักเด็ก การสร้างและพัฒนานวัตกรรม ที่เป็นแบบลักษณะการทำวิจัย ก็จะเป็นวิจัยเล็ก ๆ แบบต่อเนื่อง และเป็นแบบร่วมมือ มีทั้งการร่วมมือกับครูในโรงเรียน กับผู้ปกครอง ชุมชน บุคคลภายนอก และร่วมมือทำกันทั้งโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครู

ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนในการพัฒนาครูและส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการ เริ่มตั้งแต่การมีนโยบายจากระดับสูง การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีในการปฏิบัติงาน อาจจะเป็นการร่วมมือกันระหว่างครู ชุมชน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ หน่วยงานจากภายนอก ปัจจัยด้านแหล่งการเรียนรู้ งบประมาณ การนิเทศติดตาม เป็นต้น

ส่วนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นก็คือ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตัวครูให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในตัวผู้เรียน และพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน การทำงานของครูและพัฒนาวิชาชีพด้วย

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง “การนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครู ประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” นี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 7 คน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง และนำเสนอคำพูดจากการสัมภาษณ์เป็นตารางแสดงการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับกรอบความคิด การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิสัยทัศน์เกี่ยวกับวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการ

ตอนที่ 3 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็น

ตอนที่ 1 วิสัยทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 ตารางที่ 6 สรุปเป้าหมายของการให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
<p>1. เพื่อให้ครูรู้จักเด็ก ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และพหุปัญญา แล้วนำมาแก้ปัญหาการเรียนการสอนและเพื่อพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>“ในแง่การเรียนการสอนแน่นอนคือมีปัญหาในตัวเด็ก ปัญหาการปรับเนื้อหาให้เข้ากับท้องถิ่น มันต้องอาศัยการวิจัยเชิงพัฒนาของครูอย่างต่อเนื่อง เด็กบางคนมีปัญหาครูต้องใช้วิจัยให้รู้ว่าปัญหาคืออะไร ช่วยเป็นกลุ่ม ช่วยเป็นคน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคณะที่ 1)</p> <p>“ข้อมูลจากการวิจัยจะไปช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคณะที่ 2)</p> <p>“ครูต้องวิเคราะห์เด็กเพื่อให้รู้จักเด็กว่ามีความสามารถทางไหน มีจุดเก่งและมีปัญหาตรงไหน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคณะที่ 3)</p> <p>“เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู ถ้าครูไม่รู้จักเด็กจะช่วยเด็กได้อย่างไร ครูจำเป็นต้องเรียนรู้ สอน 10 ปี จะใช้วิธีเดิม ๆ คงไม่ได้ ถ้าไม่ทำวิจัยก็เหมือนครูไม่ได้เปิดตำราการเรียนรู้อะไรของตัวในในห้องเรียน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคณะที่ 2)</p> <p>“เพราะเด็กมีปัญหา ถ้าศึกษาเด็กให้ดีๆ จะเห็นว่าเด็กจะมีปัญหาบางเรื่อง บางคน ในห้องเรียนหนึ่ง ๆ ก็จะมีปัญหาไม่รู้ก็สืบพวก เราก็ต้องเอามาจัดกลุ่มเพื่อทำการวิจัยและก็แก้ปัญหา” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคณะที่ 1)</p>
<p>2. เพื่อการพัฒนาครู ในด้าน ความคิด ทักษะการเรียนรู้</p>	<p>“การพัฒนาครูคือการที่ครูคิดแบบวิจัย พัฒนาให้ครูมีทักษะการทำวิจัย พัฒนาให้ครูเป็นคนใฝ่รู้ในตัว ครูเป็นแม่พิมพ์ที่ดี แม่พิมพ์ที่ใฝ่รู้ ช่างคิด ก็จะไปเสริมให้เด็กใฝ่รู้ช่างคิด ตรงนี้ที่สำคัญ และเราดูเหมือนจะแยกกันจริงเป็นเรื่องเดียวกัน จริง ๆ จะต้องพัฒนาครูก่อนให้ครูใฝ่รู้ ช่างคิด มีทักษะ กระบวนการที่ดีในการค้นคว้าหาความรู้จากการวิจัยและการเรียนการสอนก็จะตามมาเอง” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคณะที่ 2)</p> <p>“การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องของการช่วยให้ครูได้ข้อมูลความรู้ใหม่ในการที่พัฒนา อันเกิดจากผลการปฏิบัติงานของตนเอง ถ้าหากว่าใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปในกระบวนการคิด จัดระบบการคิดและนำไปสู่การจัดระบบสรุปข้อมูลความรู้ได้อย่างมีระบบ” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคณะที่ 1)</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
<p>3. เพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเด็ก เลือกนวัตกรรมได้เหมาะสม และให้ลีลาการสอนของครูสอดคล้องกับการเรียนของเด็ก</p>	<p>“ให้ครูเลือกนวัตกรรมได้เหมาะสมกับการไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็ก แก้ปัญหาเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง ให้ลีลาการสอนครูกับการเรียนของเด็กในแต่ละกลุ่มสอดคล้องกัน ถ้าลีลาการเรียนกับลีลาการสอนสอดคล้องกันก็จะทำให้สนใจและเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะดีขึ้น”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“เพราะต้องวิเคราะห์เด็ก มิเช่นนั้นก็จะไม่รู้ว่ามีปัญหาด้านไหนเด็กเก่งและมีปัญหาอย่างไร จึงจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p>

จากตารางพบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการว่า การที่ครูทำวิจัยปฏิบัติการก็เพื่อให้ครูรู้จักเด็ก นำมาแก้ปัญหาเด็กและพัฒนาผู้เรียน (N= 5) ดังตัวอย่าง “ในแง่การเรียนการสอนแน่นอนคือมีปัญหาในตัวเด็ก ปัญหาการปรับเนื้อหาให้เข้ากับท้องถิ่น มันต้องอาศัยการวิจัยเชิงพัฒนาของครูอย่างต่อเนื่อง เด็กบางคนมีปัญหาครูต้องใช้วิจัยให้รู้ว่าปัญหาคืออะไร ช่วยเป็นกลุ่ม ช่วยเป็นคน” และเมื่อครูรู้และเข้าใจในตัวเด็ก ครูก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็ก (N=4) ดังตัวอย่าง “ให้ครูเลือกนวัตกรรมได้เหมาะสมกับการไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็ก แก้ปัญหาเด็กในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง ให้ลีลาการสอนครูกับการเรียนของเด็กในแต่ละกลุ่มสอดคล้องกัน ถ้าลีลาการเรียนกับลีลาการสอนสอดคล้องกันก็จะทำให้สนใจและเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะดีขึ้น” เป็นต้น นอกจากนี้การที่ครูทำวิจัยยังสามารถช่วยพัฒนาตัวครูให้เป็นบุคคลที่มีความใฝ่รู้ ช่างคิด (N=3) ดังตัวอย่าง “พัฒนาให้ครูมีทักษะการทำวิจัย พัฒนาให้ครูเป็นคนใฝ่รู้ในตัว ครูเป็นแม่ปูที่ดี แม่ปูที่ใฝ่รู้ ช่างคิด ก็จะไปเสริมให้เด็กใฝ่รู้ช่างคิด” เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการที่ครูทำวิจัยปฏิบัติการแล้วจะช่วยให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำให้ครูรู้จักเด็ก รู้จักตนเอง ฝึกตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ช่างคิด และสามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมด้วย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการทำวิจัยปฏิบัติการ

ตารางที่ 7 สรุปสภาพและปัญหาการทำวิจัยปฏิบัติการของครูในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
1. ขาดความรู้ ความเข้าใจ	<p>“ปัญหาที่เกิดขึ้นแน่นอนที่สุดคือ ตัวครูไม่เข้าใจวิจัยในชั้นเรียน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“ครูยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งจริงๆ ครูก็ได้ผ่านกระบวนการทำวิจัย ครูยังขาดการช่วยเหลือ เช่น เทคนิคการทำวิจัย ขาดการจัดระบบข้อมูล ขาดการวิเคราะห์” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p>
2. มองวิจัยเป็นเรื่องยาก	<p>“ตัวครูมองวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิทยานิพนธ์ ในสภาพคนไทยในประเทศถ้าพูดถึงวิจัย คือวิทยานิพนธ์หรือวิจัยใหญ่ๆ คิดถึงวิทยานิพนธ์เป็นเกณฑ์” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“ครูส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานในการทำวิจัย วิจัยทำให้ดูเหมือนยุ่งยาก” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p> <p>“ถูกทำให้เข้าใจผิดมานานว่าวิจัยต้องทำในแนวที่เขอาบรมกันและแนวนั้นทำไม่ได้สำหรับกลุ่มครูเพราะถูกฝึกมาน้อย ความรู้ครูน้อย เข้อบรมแล้วยังเครียด ยิ่งไปเห็นรูปแบบ ยิ่งอบรมแล้วก็ยิ่งตกย้ำว่ายังกครูเลยขยาย” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคนที่ 1)</p>
3. ไม่ค่อยมีเวลา	<p>“ถ้าหากครูสอนวันละ 6 ชม. ไม่มีเวลา เสาร์ อาทิตย์ เขาจะทำวิจัยได้อย่างไรถ้าจะต้องไปค้นคว้า” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 1)</p> <p>“ก็ไม่มีเวลาทำเพราะถ้าไปในโรงเรียนแล้วครูบอกว่าไม่มีเวลาทำวิจัย เพราะเขาไม่ได้คิดว่าวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ต้องไม่มีเวลาแน่ เพราะครูต้องสอนทุกวัน เป็นงานหลักของครู ถ้ายังไม่เปลี่ยนความคิดว่าสอนกับวิจัยเป็นเรื่องเดียวกันก็ต้องไม่มีเวลาในการทำวิจัยแต่จริงถ้ามีเวลาสอนในขณะที่สอนวิจัยมันเกิดขึ้นขณะสอน มันเป็นเรื่องเดียวกัน ตรงนั้นปัญหาเรื่องเวลาจะหมดไป” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคนที่ 1)</p> <p>“พบว่าครูได้ลงมือปฏิบัติไปบ้างแต่ครูยังมีปัญหาในเรื่องเวลาและงานครูก่อนข้างมีมาก” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
	<p>“ครูไม่ค่อยมีเวลาเพราะภาระงานครูหนัก มีหลายงาน” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p>
<p>4. ขาดนโยบายและการวางแผนที่เป็นรูปธรรม</p>	<p>“ปัญหาตรงนโยบาย ตัวคน ผู้บริหาร ยังมองวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดยุทธศาสตร์วิจัยในชั้นเรียนยังไม่ค่อยลุ่มลึกเท่าไร” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 2)</p> <p>“ผู้บริหารยังไม่ค่อยเน้นวิชาการ ยังเน้นทั่ว ๆ ไป เช่นการเงิน ชุมชน อาคารสถานที่ ยังไม่ค่อยมีความรู้มากในเรื่องการทำวิจัย การสนับสนุนทางวิชาการในเชิงลึกมีน้อย ยังคงทำงานตามสั่งจากสพช. สบจ. และระดับสพอ. ผลักดันเรื่องนี้ได้ค่อนข้างน้อย เพราะมีงานเยอะ สพอ. ศึกษา นิเทศก็น้อยที่ผ่านมามี 2 คน ปัจจุบันมี 3 คน การนิเทศติดตามไม่ค่อยต่อเนื่องการช่วยเหลือครูจึงไม่ต่อเนื่อง” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p>
<p>5. ตัววิทยากรผู้ให้การอบรม และผู้ให้ความรู้แก่ครู ยังนำเสนอและให้ยกตัวอย่างการทำวิจัยได้ไม่ชัดเจน และนำเสนอในรูปวิทยานิพนธ์ทำให้ครูไม่สามารถทำวิจัยปฏิบัติการได้</p>	<p>“การทำให้ครูเข้าใจไม่พอ ต้องมีตัวอย่างให้เห็นว่าทำได้ และคนที่เราพูดถึงทงแก่ คนที่เป็นนักวิชาการไม่ได้ทำให้ดูว่ามันทำได้ คือเวลาไปสอนก็ไปสอนเขานอกห้อง ไม่เคยเข้าไปสอนให้เขาเห็นในขณะที่เห็นควบคู่กันไปว่านี่คือวิจัย ไม่มี จะมีก็แต่การจับครุมา Train แล้วบอกว่าวิจัยเป็นอย่างไร และก็บอกเขาว่าให้ว่าวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน แต่ก็ไม่ได้ไปสอนให้เขาดูจริง ในยุคแรก วิจัยจะแยกไปต่างหากว่าเป็นเรื่องเฉพาะกิจ 10 กว่าปีก็พิสูจน์แล้วว่าไม่ได้เกิดการพัฒนา ยุคนี้กำลังบอกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน แต่นักวิชาการที่พูดก็ยังไม่ได้แสดงให้เห็นว่าทำได้อย่างไร เพียงแต่บอกให้ครูไปทำอย่างนี้ ครูก็ยังทำไม่ได้ ครูก็ยังทำไม่ได้ ครูก็ยังไม่เห็น อย่างน้อยก็มีบ้างที่ตอบมา แต่ภาพรวมยังไม่มี ยังทำไม่ได้” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 1)</p> <p>“ตัวครูอาจารย์ วิทยากรที่จะไปสอนให้ครูทำวิจัย เอารูปแบบของวิทยานิพนธ์มาใช้ทำให้ครูทำไม่ค่อยเป็น” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p>
<p>6. ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในด้านวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และเข้าใจว่าการทำวิจัยเป็นไปเพื่อเลื่อนตำแหน่ง</p>	<p>“การเข้าใจผิดคิดว่าการวิจัยเป็นไปเพื่อตำแหน่ง การพัฒนาครูในเชิงฐานันดร” (ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 2)</p>

สภาพการณ์การทำวิจัยปฏิบัติการตอนนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนักและครูก็จะมีปัญหามากมายทั้งปัญหาด้านตัวครูเอง คือครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการ (N=5) ดังตัวอย่าง “ปัญหาที่เกิดขึ้นแน่นอนที่สุดคือ ตัวครูไม่เข้าใจวิจัยในชั้นเรียน” และครูยังมองวิจัยเป็นเรื่องยากจึงทำให้ครูไม่กล้าที่จะลงมือทำ (N=4) ดังตัวอย่าง “ครูส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานในการทำวิจัย วิจัยทำให้ดูเหมือนยุ่งยาก” และตัวครูยังไม่ค่อยมีเวลาในการทำวิจัยเนื่องจากภาระงานครูมีมาก (N=3) ดังตัวอย่าง “พบว่าครูได้ลงมือปฏิบัติไปบ้างแต่ครูยังมีปัญหาในเรื่องเวลาและงานครุก่อนข้างมีมาก” ยิ่งขาดการวางแผนและขาดนโยบายในการทำวิจัยอย่างแท้จริง (N=3) ดังตัวอย่าง “ปัญหาตรงนโยบาย ตัวคน ผู้บริหาร ยังมองวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดยุทธศาสตร์วิจัยในชั้นเรียนยังไม่ค่อยลุ่มลึกเท่าไร” และตัววิทยากรและผู้ที่ทำให้ความรู้แก่ครูก็จะทำให้ครูมองวิจัยเป็นเรื่องยากและทำให้สับสน (N=3) ดังตัวอย่าง “ตัวครูอาจารย์ วิทยากรที่จะไปสอนให้ครูทำวิจัย เอารูปแบบของวิทยานิพนธ์มาใช้ทำให้ครูทำไม่ค่อยเป็น” นอกจากนั้นการที่ครูทำวิจัยเพื่อตำแหน่งทางวิชาการ (N=2) ดังตัวอย่าง “การเข้าใจผิดคิดว่าการวิจัยเป็นไปเพื่อตำแหน่ง การพัฒนาครูในเชิงฐานันดร” ซึ่งทำให้การวิจัยไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ตอนที่ 3 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตารางที่ 8 ลักษณะสำคัญของรูปแบบการทำวิจัยปฏิบัติการของครู

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
1. ร่วมมือหรือมีกระบวนการกลุ่ม	<p>“ใช้กระบวนการกลุ่มเยอะ ๆ จะดี ไม่ใช่หมกตัวคนเดียว ทำแล้วมีเพื่อนมีกลุ่มจึงจะดี ตั้งแต่ตั้งใจวิจัยเลย อาจมีคนนอกโรงเรียนมาช่วยกระบวนการมีส่วนร่วมและกลุ่มสนใจร่วมกันจะเป็นยุทธศาสตร์ร่วมกันมาก ตั้งใจช่วยด้วยกัน มาช่วยกันคิด มาช่วยกันปั้นคำถามวิจัย มาช่วยกันคิดเครื่องมือ ตรงนี้จะทำให้เขามีความเข้มแข็งเร็วและทำให้ครบวงจร และถึงต้องมีเวทีวิจัย และการวิจัยน่าจะเป็นเชิงคุณภาพให้มากขึ้น หรือไปทำ case study ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นสักหนึ่งคนแล้วดูว่าทำอะไรท่านผู้ทรงภูมิปัญญาเหล่านี้จะให้ท่านนำเอาภูมิปัญญาถ่ายทอดให้ทางโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคณะที่ 2)</p> <p>“การรวมกลุ่มกันทำจะดี เป็นระบบเครือข่าย”</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคณะที่ 2)</p> <p>“วิจัยเป็นที่มจะดีจะช่วยแก้ปัญหาตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ ไปเลย จะทำให้ระดับที่สูงไม่เกิดปัญหาหรือต้องมาฝึกกันใหม่”</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคณะที่ 3)</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
<p>2.ไม่เป็นทางการ</p>	<p>“รูปแบบของวิจัยในชั้นเรียนควรเป็นรูปแบบง่าย ๆ คือ ครูต้องบอกว่าในห้องเรียนมีปัญหาอะไร รุนแรงแค่ไหน ทำไมจึงเกิดปัญหานั้น แล้วเราจะแก้ปัญหาเขาอย่างไร แล้วตั้งเส้นพัฒนา ตั้งเป้าหมาย ตั้งจุดประสงค์ แล้วหาวิธีการแก้ไข ได้ข้อมูลมาก็รวบรวมและสรุปผล อาจจะเขียนเป็น 5 บท ก็บทก็ได้ หรือแบบนิยายก็ได้ อ่านแล้วสามารถบอกตัวเองซึ่งได้ชัดเจนว่าทำไมจึงเกิดขึ้นเช่นนั้น ทำไม อย่างไร วิธีไหน ต้องตอบคำถามของผู้อื่นได้ ให้เจ้าตัวคิดรูปแบบเองคิดเอง ขึ้นตอนก็ให้คิดเอง ปล่อยอิสระ อย่าพูดว่าประชากรศึกษา อย่าพูดว่าสมมติฐาน ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม อย่างเช่นสมมติฐาน ก็ใช้คำว่าคุณหวังว่า เต๋าว่า ถ้าทำอย่างนี้แล้วอะไรจะเกิดขึ้น ยกภาววิชาการทิ้ง เอาภาษาเจรจามาใช้ รูปแบบจะดีขึ้น ของผมก็จะเป็นภาษาไม่ได้เขียนด้วยรูปแบบนักวิชาการ เขียนอ่านแล้วสนุก”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“แนว Infomal อย่างนี้ปฏิบัติได้ คิดว่า design และ การรายงานก็เป็นไปได้ทั้งนั้น แต่แนวโน้มน่าจะเป็น Informal จะดีกว่า และเป็นไปได้มากกว่า”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 1)</p>
<p>3. มีกิจกรรมการรู้จักเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคลและโดยรวม</p>	<p>“การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล เป็นหัวใจครูเลยแล้วนำผลการลงสรุปของรายบุคคลมาเจาะลึก แล้วทำวิจัยเป็นเรื่องต่อไป”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p> <p>“ทำ case study เด็กที่มีปัญหาทุกคนในห้อง เอาชีวิตเด็ก หรือชีวิตลูกศิษย์ตัวเองมาเขียนให้ละเอียดหน่อย เป็นวิธีฝึกครูสัมผัสให้ละเอียดขึ้น”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 2)</p> <p>“ครูควรจะรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลก่อน แล้วครูก็ดูปัญหาที่เกิดจากตัวเด็ก แล้วครูจึงจะแก้ปัญหานั้นๆ แล้วหานวัตกรรมหรือสื่อที่เหมาะสมในการช่วยเด็ก”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p> <p>“วิจัยที่ควรจะทำคือควรจะรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลก่อน วิเคราะห์เด็กเพื่อเอาข้อมูล 4 ด้าน กาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยให้การสังเกตในห้อง นอกห้อง การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อน ซึ่งพิจารณาผลการเรียนแต่ละปีจากนั้นจะจัดกิจกรรมรอบด้าน กับเกมจุดประกายนักเรียน โดยเก็บเพิ่มเติมว่าใช่หรือไม่ใช่ “</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
<p>4. ชุดของคำถามที่ต้องหาคำตอบอย่างต่อเนื่อง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลก่อน แล้วครูจะพบปัญหา 2. คิดหาวิธีแก้ปัญหา 3. เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล 4. สรุปผล 5. แลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน <p>รูปแบบที่เป็นคำถาม คือให้ครูรู้ว่าทำไมต้องทำ ทำอย่างไร ผลออกมาได้อย่างไร คำตอบที่ได้คืออะไร ซึ่งอาจเป็นเรื่องเล่า จะเป็นเชิงปริมาณ คุณภาพ หรือผสมผสานได้หมด ส่วนรูปแบบการนำเสนอต้องง่ายสำหรับครู ซึ่งเป็นเรื่องเล่า น่าจะง่าย</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p> <p>“ครูต้องบอกว่าในห้องเรียนมีปัญหาอะไร รุนแรงแค่ไหน ทำไมจึงเกิดปัญหานั้น แล้วเราจะแก้ปัญหาเขาอย่างไร แล้วตั้งเส้นพัฒนา ตั้งเป้าหมาย ตั้งจุดประสงค์ แล้วหาวิธีการแก้ไข ได้ข้อมูลมาก็รวบรวมและสรุปผล”</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p>
<p>5. โครงการครูหรือโครงการแก้ปัญหาเด็ก</p>	<p>“โครงการแก้ปัญหา พูดในบริบทที่ครูฟังแล้วง่าย เป็นโครงการหรือโครงการแก้ปัญหาการเรียนการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าใช้คำว่าวิจัยจะติดทั้งครูและผู้ช่วยครู โครงการแก้ปัญหาเด็กน่าจะเป็นอันหนึ่ง ที่เป็น1 เรื่อง นี่เป็นเพียงการเริ่มต้น ต่อไปก็คงจะแก้ได้ทุกวิชา อันนี้เป็นการตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียนที่จะแก้ปัญหา ซึ่งสมมติว่าเราเอาระบบการวิจัยเข้ามาจับเราก็อาจบอก ความครอบคลุมว่าในแต่ละโครงการจะมีวิธีรู้จักปัญหาที่จะเอา series ของกิจกรรมที่ควรจะทำวางเข้าไปในแผนของโรงเรียน ว่าระยะช่วงไหน เวลาไหน จะทำอะไร สิ่งที่จะทำอาจจะต้องเอาระบบประจำของครูเข้ามาและเอตัวกระบวนการไปวาง คุณขนานว่าจะเหมาะสมอยู่ตรงไหนบ้าง”</p> <p style="text-align: right;">(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 1)</p>

สำหรับรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการก็มีหลากหลายและที่จะทำให้ครูสามารถทำกันได้และน่าจะเป็นไปได้มากคือการวิจัยที่มีลักษณะความร่วมมือ (N=4) ดังตัวอย่าง “ใช้กระบวนการกลุ่มเยอะๆ จะดี ไม่ใช่หมกตัวคนเดียว ทำแล้วมีเพื่อนมีกลุ่มจึงจะดี ตั้งแต่ตั้งโจทย์วิจัยเลย อาจมีคนนอกโรงเรียนมาช่วยกระบวนการมีส่วนร่วมและกลุ่มสนใจร่วมกันจะเป็นยุทธศาสตร์ร่วมกันมาก ตั้งโจทย์ด้วยกัน มาช่วยกันคิด มาช่วยกันปั้นคำถามวิจัย มาช่วยกันคิดเรื่องมือ ตรงนี้จะทำให้เขามีความเข้มแข็งเร็วและทำให้ครบวงจร” และงานวิจัยควรจะมีรูปแบบการทำแบบง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ (N=3) “แนว Informal อย่างนี้ปฏิบัติได้ คิดว่า design และ การรายงานก็เป็นไปได้ทั้งนั้น แต่แนวโน้มน่าจะเป็น Informal จะดีกว่า และเป็นไปได้มาก

กว่า” การวิจัยรูปแบบการรู้จักเด็ก ซึ่งก็เป็นวิจัยปฏิบัติการอย่างหนึ่งที่ควรควรทำเป็นอันดับแรกเพราะจะทำให้ครูรู้จักเด็ก เข้าใจเด็กได้ดีขึ้น (N=4) ดังตัวอย่าง “วิจัยที่ควรจะทำคือควรที่จะรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลก่อนวิเคราะห์เด็ก เพื่อเอาข้อมูล 4 ด้าน กาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา” นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญยังมีการเสนอแนะรูปแบบที่ควรจะทำวิจัยแต่ไม่เรียกว่าวิจัยเพราะจะทำให้ครูมองยุ่งยากจึงให้เรียกว่า โครงการนครหรือโครงการแก้ปัญหาเด็ก (N=1) “โครงการแก้ปัญหา พุดในบริบทที่ครูฟังแล้วง่าย เป็นโครงการหรือโครงการแก้ปัญหาทางการเรียนการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าใช้คำว่าวิจัยจะติดทั้งครูและผู้ช่วยครู” และรูปแบบการทำวิจัยแบบเป็นโปรแกรมที่ต่อเนื่องกันเป็นขั้นเป็นตอนในการทำวิจัยปฏิบัติการ (N=3) “รูปแบบที่เป็นชุดคำถาม คือให้ครูรู้ว่าทำไมต้องทำ ทำอย่างไร ผลออกมาได้อย่างไร คำตอบที่ได้คืออะไร” จะเห็นได้ว่ารูปแบบการวิจัยที่ครูสามารถทำได้ก็มีหลากหลายเพียงแต่ขอให้รูปแบบที่ใช้มีความเหมาะสมและครูสามารถที่จะทำได้

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทำวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตารางที่ 9 การส่งเสริมนโยบาย ปัจจัยและกิจกรรมที่จะสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
<p>1. มีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำ ทั้งการบริหาร การจัดการ การนิเทศ และการตั้งเป้าหมายของโรงเรียนครูควรชัดเจนและให้เข้าใจเป็นแนวเดียวกัน</p>	<p>“ต้องพูดเหมือนกัน ตั้งแต่ระดับสูงลงมา การนิเทศ การจัดการ ประกวด ประเมินผล ส่งเสริมโดยเอาตัววิจัยไปเป็นหลัก ถ้าครูมีงานมาถึงตั้งไว้แล้วเป็นตัวบังชี้ ผ่านการประกวดครูดีเด่นอย่างน้อยก็ต้องการวิจัยให้เห็น ต้องแสดง ต้องชี้ให้เห็น”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“ยุทธศาสตร์ คือ ทำทั้งโรงเรียน มีทั้งสนับสนุนเชิงนโยบาย การบริหาร และวิชาการที่เข้าไปช่วยส่งเสริมและช่วยกันเป็นทีม ต้องมีการพัฒนาผู้บริหารให้มีการติดตาม คีแกนนิเทศก์เข้าไปช่วยงานวิชาการของครู และต้องสร้างในโรงเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจ โดยประเด็นต้องชัด ต้องมีเป้าหมายหรือ ในโรงเรียนต้องมีมาตรการในการให้ครูทำกันทั้งโรงเรียนกำหนดมาตรการว่าจะพบปะกันเมื่อไร (โดยครูตกลงกันเอง) เมื่อกำหนดแล้วทำเป็นแผนงาน ที่เป็นขั้นตอนของการบริหารศึกษานิเทศก์อาจเข้าไปช่วยในปฏิทินจัดระบบและก็สนับสนุนตามระดับ สรุปแล้วคือ ทางสพอ.เน้นไปที่โรงเรียน โดยมีการติดตามสนับสนุน และทุกระดับก็มีการนิเทศก์ภายในและภายนอก”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
	<p>“การรวมกลุ่ม ผู้บริหารต้องมึนโยบายให้โรงเรียนทำหรือมีการกำหนดนโยบายขึ้นมา กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญ และศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการในพื้นที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม เช่น จัดประชุม ปฏิบัติการให้ ทำเลย หลังให้ครูปฏิบัติแล้วกลับมาทบทวน ให้คิดทำต่อ แล้วก็นำไปปฏิบัติและทบทวน พัฒนา ก็จะเป็นความก้าวหน้าและพัฒนาการไปเรื่อย ๆ และการติดตามนิเทศมีความจำเป็นมาก เพราะการทำงานของครูบางครั้งทำแล้วอาจจะมีปัญหาอุปสรรค บางครั้งแก้ไขไม่ได้ก็อาจต้องอาศัยมุมมองจากผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บริหาร ผู้ที่มีความรู้ ลำพังครูเพียงคนเดียวอาจคิดไม่ออก”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p>
<p>2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่การร่วมมือกัน</p>	<p>“ครูก็ควรมีการประชุมพูดคุย ทำความเข้าใจบ้าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันวิจัยกันทั้งโรงเรียน”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p> <p>“ตัวกระตุ้นของครูคือ ให้ครูมานั่งแลกเปลี่ยนกัน ว่าเขาค้นพบอะไร แหล่งอ้างอิง ตัวบ่งชี้ที่พบคืออะไร ให้เขามาแลกเปลี่ยนกันเดือนละครั้ง ค้นพบว่าเด็กอ่านไม่ออก ครูแก้ไขอย่างไร เดือนหนึ่งสลับเปลี่ยนแลกเปลี่ยน แล้วแต่จะเป็นระดับชั้นหรือระดับวิชา ง่าย ๆ อย่าให้เป็นเรื่องยาก”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 1)</p> <p>“น่าจะเป็นกระบวนการการมีส่วนร่วม ตรงนี้จะทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพงานดีขึ้นเยอะ ไม่ใช่มาเกาหลังกันเอง ครูใหญ่เกาหลังครูน้อยผ่านไป ลอกกันบ้าง ต้องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วม ตรวจสอบคุณภาพงาน การสนับสนุนในรูปครูมีเพื่อนก็จะดี มีเพื่อนมีกลุ่มครูสนใจเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน แม้จะอยู่ต่างพื้นที่ เช่นสนใจการแก้ปัญหาเด็กเรียนช้า สนใจพฤติกรรมเด็กก้าวร้าวเหมือนกัน หรือเป็นเรื่องของวิชา สนใจในวิชาคอมพิวเตอร์เหมือนกัน มีเครือข่าย”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคณะที่ 2)</p> <p>“แนว collaborative และต้องการคนที่รู้เรื่องงานวิจัยเข้าไปชี้แนะเขาถึงที่ว่าต้องทำแบบนี้ การบอกรอบนอกเฉย โดยที่เขาไม่เห็นตัวอย่างเลย คิดว่าประสบผลสำเร็จยาก ส่วนครูนักวิจัย คือ ครูที่ทำวิจัยที่ไม่ได้ action การที่จะให้ครูทำได้ต้องทำทั้งโรงเรียน คือ ใจต้องพร้อม นักวิชาการต้องเข้าใจวิจัยจริง และต้องเป็น monitor เพราะที่สำคัญคือ ขาดการ</p>

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
	<p>monitor คือมีแต่พูดเสร็จให้เขาไปทำ ไม่ได้ติดตามเขา ครูเขาใจไม่สู้ อยู่แล้ว ถ้าปล่อยให้เขาคิดเองยังอยู่ในสภาพนี้ยิ่งแย่”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 1)</p>
<p>3. มีเวทีการวิจัย</p>	<p>“อันนี้สำคัญมากๆ มีผลทั้งต่อความรู้สึกของครูและคุณภาพงานคือการมี เวทีการวิจัยของครู มีลานครู มีลานครูนักวิจัย ให้เขาได้เสนองานอย่าง ต่อเนื่อง มีสื่อมวลชนคอยให้ข่าวต่อไปนี้ นอกจากจะเป็นกระบวนการ ตรวจสอบผลงานแล้ว งานไม่ดีจริงคงไม่กล้าขึ้นเวที ก็ดีกับครูด้วยที่งาน วิจัยของเขาไม่ได้เก็บอยู่ในมุมแคบ แต่มีอันสرس์ที่กว้างขึ้น ขยายผลไป ยังกลุ่มคนที่กว้างขึ้นได้”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคคนที่ 1)</p> <p>“ควรมีเวทีครู ให้ครูได้มีการพูดคุยร่วมมือกัน บางเรื่องอาจจะเหมือนกัน หรือต้องส่งต่อให้กัน ก็สามารรถรู้และได้ข้อมูลต่อเนื่องกัน”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูกคนที่ 2)</p>

นโยบาย ปัจจัยและกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยปฏิบัติการได้และต่อเนื่องและสามารถที่จะพัฒนาทั้งตัวเด็กและตัวครูได้ควรประกอบด้วย นโยบายหรือการตั้งเป้าหมายของโรงเรียน (N=5) ดังตัวอย่าง “ต้องพูดเหมือนกัน ตั้งแต่ระดับสูงลงมา การนิเทศ” และ ทางโรงเรียนควรจะให้ครูมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน มีการร่วมมือกัน (N=5) ดังตัวอย่าง “ตัวกระตุ้นของครูคือ ให้ครูมานั่งแลกเปลี่ยนกัน ว่าเขาค้นพบอะไร แหล่งอ้างอิง ตัวบ่งชี้ที่พบคืออะไร ให้เขามาแลกเปลี่ยนกันเดือนละครั้ง” และ สิ่งที่สะท้อนการทำงานของครูก็คือควรจะมีเวทีการวิจัยให้ครูได้นำเสนอผลงานการทำวิจัยและเป็นการเผยแพร่งานของครูด้วย นอกจากนั้นยังช่วยกระตุ้นครูให้มีการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น (N=3) ดังตัวอย่าง “ควรมีเวทีครู ให้ครูได้มีการพูดคุยร่วมมือกัน บางเรื่องอาจจะเหมือนกันหรือต้องส่งต่อให้กัน ก็สามารรถรู้และได้ข้อมูลต่อเนื่องกัน”

จะเห็นได้ว่านโยบาย ปัจจัย กิจกรรมในการส่งเสริมหรือเอื้อต่อการวิจัย คิดว่าน่าจะส่งผลให้ครูลงมือทำวิจัยและทำวิจัยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการเรียนการสอนมากขึ้น

ตารางที่ 10 การเตรียมตัวในการทำวิจัยปฏิบัติการ

ประเด็นสำคัญ	ตัวอย่างคำสัมภาษณ์
1. มีความสนใจ ใฝ่รู้	<p>“ครูต้องเตรียมใจ สนใจอยากหาวิธีแก้ปัญหาเด็ก ๆ มีความตั้งใจอยากจะทำ”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูคนที่ 2)</p> <p>“เตรียมความพร้อมกับตัวเอง ต้องศึกษาหาความรู้ ทำความเข้าใจ และมีความสนใจอยากทำ”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 3)</p>
2. ฝึกตนเอง ฝึกคิด สังเกต จัดระบบในตนเอง	<p>“ต้องรู้จักคิด เตรียมความคิด วิจัยต้องคิดเป็นขั้นตอน ครูต้องช่างสังเกต จะเริ่มทำอะไรก่อนหลัง ใจก็ต้องสู้”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคนที่ 1)</p> <p>“ต้องหาความรู้ ต้องจัดระบบงานของตนเองให้ดี เพราะปัญหาของครู ประถมก็คือ ภาระงานที่หนัก โรงเรียนเป็นหน่วยงานย่อย งานทุกอย่างจะเข้ามาหมดและไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะ ฉะนั้นครูทุกคนต้องแบ่งงานกันทำ เพราะไม่ใช่สอนอย่างเดียว การจะทำวิจัยจึงต้องจัดระบบให้ดี จัดเวลาให้ดี”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและทำวิจัยปฏิบัติการคนที่ 2)</p>
3. มีพลังอำนาจ	<p>“ครูต้องมีพลังอำนาจในมือพอสมควรที่จะสามารถ เปลี่ยน ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีข้อจำกัด หรือนำความได้เปรียบ หรือหลากหลายมาใช้ หรือปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้เข้ากับชีวิตเด็กที่ไม่เหมือนกันในแต่ละชีวิตเด็กได้ เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด”</p> <p>(ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาคนที่ 2)</p>

สิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการทำวิจัยก็คือตัวครู ดังนั้นการที่ครูจะทำวิจัยได้จะต้องมีการเตรียมตัวเองให้พร้อมไม่ว่าจะเป็นเตรียมใจ หรือการให้ความสนใจ (N=2) ดังตัวอย่าง “ครูต้องเตรียมใจ สนใจอยากหาวิธีแก้ปัญหาเด็ก ๆ มีความตั้งใจอยากจะทำ” การที่ครูมีความสนใจแล้ว ครูต้องฝึกตนเองด้วยให้เป็นคนที่ใฝ่รู้ ช่างคิด ช่างสังเกต และจัดระบบของตนเอง (N=4) ดังตัวอย่าง “ต้องรู้จักคิด เตรียมความคิด วิจัยต้องคิดเป็นขั้นตอน ครูต้องช่างสังเกต จะเริ่มทำอะไรก่อนหลัง ใจก็ต้องสู้” และการที่ครูมีพลังอำนาจอยู่ในตัวเองก็มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาเด็กได้ (N=1) ดังตัวอย่าง “ครูต้องมีพลังอำนาจในมือพอสมควรที่จะสามารถ ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีข้อจำกัด หรือความได้เปรียบ หรือหลากหลายมาใช้ หรือปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้เข้ากับชีวิตเด็กที่ไม่เหมือนกันในแต่ละชีวิตเด็กได้ เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด”

ดังนั้นการทำวิจัยของครูนอกจากจะมีปัจจัยอย่างอื่นมาสนับสนุนแล้วตัวครูเองเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องใส่ใจที่จะพัฒนาและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ด้วย

ตารางที่ 11 สรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน

สภาพปัญหา	การนำผลการวิจัยไปใช้	รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	ปัจจัยและกิจกรรมที่ส่งผลต่อการทำวิจัย
<p>1. ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิจัยปฏิบัติการ ขาดพื้นฐานการทำวิจัย</p> <p>2. ครูมองว่าวิจัยเป็นเรื่องยาก มองเป็นวิทยานิพนธ์หรือวิจัยใหญ่ ๆ</p> <p>3. ครูไม่ค่อยมีเวลา เพราะภาระงานมากและมีหลายงานที่ครูต้องทำ และครูยังมองการวิจัยไม่เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน</p> <p>4. ขาดการวางแผนและขาดนโยบายในการทำวิจัยปฏิบัติการในระดับโรงเรียน</p> <p>5. วิทยาการที่ให้การอบรมและผู้ให้ความรู้แก่ครูยังไม่ได้แสดงตัวอย่างและปฏิบัติให้เห็นการทำวิจัยอย่างชัดเจน</p> <p>6. การนิเทศติดตามยังไม่ค่อยต่อเนื่อง การช่วยครูจึงไม่ต่อเนื่อง</p>	<p>1. การทำวิจัยจะทำให้ครูรู้จักเด็กทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถแก้ปัญหา การเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียน</p> <p>2. ช่วยในการพัฒนาตัวครูให้เป็นคนใฝ่รู้ ช่างคิดทำงานอย่างเป็นระบบ และมีหลักฐาน</p> <p>3. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน</p>	<p>1. ควรทำวิจัยปฏิบัติการเป็นแบบร่วมมือหรือกระบวนการกลุ่ม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ</p> <p>2. ควรอยู่ในรูปแบบง่าย ๆ แบบไม่เป็นทางการ</p> <p>3. ควรมีการรู้จักเด็กและวิเคราะห์เด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นรายบุคคล</p> <p>4. ทานวัตกรรมที่เหมาะสมมาช่วยในการพัฒนา</p> <p>5. มีลักษณะเป็นโปรแกรมการวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินงานเป็นระยะ</p> <p>6. มีลักษณะเป็นโครงการครูหรือโครงการแก้ปัญหา</p>	<p>1. นโยบายของโรงเรียน ต้องตั้งเป้าหมายของเรียนให้เข้าใจและพูดเป็นแนวเดียวกัน การบริหาร การจัดการ รวมถึงการนิเทศต้องเข้าไปช่วยส่งเสริมการทำวิจัย</p> <p>2. ลงมือทำกันทั้งโรงเรียน ทำกันเป็นทีมหรือร่วมมือกันทำ</p> <p>3. มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน</p> <p>4. มีเวทีการวิจัยเพื่อให้ครูได้แสดงผลงาน ได้แลกเปลี่ยนและ ได้ตรวจสอบงานของตนเอง</p>